

REKTOR

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

2021-04-26

Dnr C2021/164

Remiss: Innovation som drivkraft – från forskning till nytta (SOU 2020:59)

Karlstads universitet och Karlstads universitets Holding AB, härmed benämnts gemensamt som Kau, har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss och vill anföra följande.

Allmänt

Kau ser positivt på den utredning som genomförts och det slutliga slutbetänkandet. Slutbetänkandet lyfter fram arbetsmetoder och funktioner vid Kau och Innovationskontoret Fyrklövern som goda exempel vilket vi speciellt uppskattar.

Utvecklingen inom det nationella innovationssystemet har stannat av. Olika innovationskontor och holdingbolag har länge argumenterat för ökade anslag till investeringar och drift, men också till stöd för innovationer i en tidig fas där inga andramarknadsaktörer finns. Kau anser att denna utredning och dess slutbetänkande kan bidra till en utveckling som vi menar är nödvändig.

Inom det svenska lärosätesanknutna innovationssystemet presenteras idéer med potential att utvecklas till framtidens tillväxtbolag eller annat värdeskapande i samhälle och näringsliv. Utvecklingen sker ofta i nära dialog med lokala, regionala och nationella marknadsaktörer. Detta arbete menar vi bidrar till en kontinuerlig utveckling av ett ekosystem som naturligt och effektivt knyter samman akademi med det omgivande samhället. Vi har sett hur färdigheter utvecklas, resurser förmeras och hur aktörer som aldrig tidigare varit i kontakt med akademien plötsligt ingår i ett större innovationssystem. I vissa fall har även delar av civilsamhället involverats. Vi menar att det är nödvändigt att även ge lärosäten utanför storstadsregionerna tillgång till kapacitetsbyggande kompetens för fortsatt utveckling av sådana ekosystem.

Slutbetänkandet tydliggör att ansvaret för nyttiggörande ska ligga på lärosätenas styrelse vilket Kau stödjer, detta arbete ska vara en naturlig del inom lärosätet och inte hanteras på annat sätt än andra stödfunktioner vid lärosätet.

Slutbetänkandet tar på ett flertal ställen upp värdet av och möjligheten till samarbeten mellan lärosäten avseende innovationsstöd. Detta är något som Kau till fullo stöttar då vi själva sett värdet av sådant samarbete. Karlstads universitet, Mittuniversitetet, Linnéuniversitetet och Örebro universitet har tillsammans byggt upp och utvecklat innovationskontoret Fyrklövern som i dag är en framgångsrik verksamhet. Vi har kunnat utveckla vår verksamhet gemensamt trots lokala skillnader. Kau förutsätter att detta även framledes kommer att vara en möjlighet

och att utgångspunkten för denna typ av samarbete baseras på lärosätens egna behov, målbilder och möjligheter till profilering och inte utifrån givna direktiv.

I slutbetänkandet presenteras flera olika förslag för fortsatt utveckling, en del mer detaljerade förslag och andra inriktningsförslag. Kau ger synpunkter på vissa av dessa förslag enligt nedan.

Finansiering

Vi anser att den satsning som betänkandet mynnar ut i bör finansieras med ytterligare medel. Vi ser flera risker med en omfördelning inom befintlig ram för forskning och forskarutbildning, där den enskilt största risken är en inskränkning av befintlig forskningsverksamhet.

Ökade anslag till innovationskontoren

Kau välkomnar förslaget om ökade anslag till innovationskontoren. Baserat på den forskningspolitiska propositionen; *Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige* förväntas svenska lärosäten säkerställa att forskningsresultat leder till innovation och nyttiggörande. Målbilden för vårt innovationskontor Fyrklövern är: *Fyrklövern ska möta samtidens och framtidens samhällsutmaningar genom att nyttiggöra forskningsbaserad kunskap och bidra till fler innovationer från studenter, forskare och övrig personal*. Fyrklöverns strategi, breda syn på nyttiggörande, arbetssätt och nationella täckning stämmer därmed väl överens med regeringens och slutbetänkandets intention om att låta hela landet utvecklas.

Kau vill dock påtala att det är synnerligen viktigt att om utredningens förslag om utökad finansiering inte implementeras så måste innovationskontorets Fyrklöverns grundfinansiering utökas. Dagens finansieringsmodell innebär att Karlstads universitet, Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet och Örebro universitet har sämre ekonomiska grundförutsättningar, jämfört med övriga tolv innovationskontor, när dessa fyra delar på ett innovationskontor.

Utökad satsning på verifieringsmedel

Kau stöttar förslaget om utökning av verifieringsmedlen, VFT. Dessa medel och det nuvarande upplägget runt VFT-processen är det enskilt viktigaste verktyget för innovationskontoren/holdingbolagen. Med VFT-medel kan vi i ett tidigt skede bidra till att utveckla/verifiera idéer som på sikt kan leda till innovation/nyttiggörande. Med VFT-medel kan vi effektivt stötta alla idéer från alla ämnesområden, studenter, forskare eller övrigt anställda på lärosätet.

Ökad kompetens avseende immateriella rättigheter

Slutbetänkandet lyfter fram att det finns ett kompetensgap vid svenska lärosäten avseende hantering av immateriella rättigheter. Ett kompetensgap som finns både på individ- och lärosätetsnivå. Kau instämmer i och stöttar förslagen om olika riktade insatser. Detta är inte minst viktigt för att svenska lärosäten och forskare ska vara relevanta för EU-finansierade projekt och initiativ. Kau vill dock framhålla att i linje med den breddade definitionen avseende nyttiggörande och samhällsnytta bör även ökad kunskap om öppen vetenskap, öppen data, publiceringsfrågor och avtalskrivande inkluderas i den satsning på ökad kompetens bland forskare och lärosäten som föreslås.

Nationellt center för entreprenörskap

Slutbetänkandet pekar på behovet av att höja kunskapsnivån och tillgången till kunskap om entreprenörskap. Vi är eniga i den slutsatsen. Lärosäten erbjuder i dag olika utbildningar (hela program eller inslag på program) avseende entreprenörskap och innovation. Lärosäten

erbjuder också olika former av konkreta stöd till studenter som har intresse av att starta företag (vid Kau finns t ex bra samarbete med Drivhuset). Många lärosäten har forskningsverksamhet som adresserar entreprenörskap och innovation kopplat till olika ämnesområden eller teman. Vi menar att det är viktigt med fortsatta insatser för ökat entreprenörskap och tillväxt inom och runt alla lärosäten. Nya företag och innovationer beror dock i första hand på individuella initiativ och drivkrafter. Vi ser det därför som angeläget att utöka möjligheten till uppmantran, test och experiment vilket lärosätet t e x kan göra med förslaget om utökade VFT-medel. Betydelsen av ett nationellt center är mer oklart och inget som Kau förordar. Däremot ser vi positivt på någon form av ökad samverkan nationellt i dessa frågor, t ex via någon form av nationellt kompetensnav där även Drivhuset Norden, som företräder Drivhus över stora delar av Sverige (även Finland och Norge) bör vara en del av ett sådant nav.

Utvärdering av innovationsstödsverksamheten

Slutbetänkandet föreslår en utökad utvärderingsmodell avseende den innovationsstödjande verksamheten. Kau förstår och instämmer i nödvändigheten av ett strukturerat kvalitetsarbete för fortsatt utveckling. Vi ser stora möjligheter att själva driva ett sådant arbete inom ramen för vårt övergripande kvalitetssystem omfattande utbildning, forskning och stödverksamhet. Vi välkomnar och har för avsikt att delta i diskussioner kring utveckling av eventuella nationella kvalitetsindikatorer för innovationsstödsverksamhet.

Kapitalisering av holdingbolag

Kau stöttar förslaget om att lärosäten måste ges möjlighet till att ge kapitaltillskott till sina holdingbolag. Det kapital som lärosätet ska ge som tillskott till sitt holdingbolag bör vara en del av den utökade satsning och finansieringslösning som detta slutbetänkande föreslår, dvs inte en omfördelning av de medel som finns för forskning och forskarutbildning.

Samhällsuppdrag till holdingbolagen

Kau stöttar förslaget om att holdingbolagen ska få ett bredare samhällsuppdrag och därmed kunna användas friare av lärosätena utifrån de förutsättningar och behov som finns kopplat till respektive lärosäte. Det är dock avgörande att möjligheten till kapitaltillskott ges, se ovan, annars är det troligt att det utökade uppdraget inte kan realiseras.

Styrelseordförande i holdingbolagen

Slutbetänkandet föreslår att en rektor (eller annan anställd vid lärosätet) inte ska kunna utses till ordförande i holdingbolagets styrelse. Kau anser att om en rektor (eller annan anställd vid lärosätet) har erforderlig affärsmässig kompetens och att bolagets styrelse säkerställer en hantering av potentiella jävs-situationer kan en lösning med rektor (eller annan anställd vid lärosätet) som ordförande i holdingbolagets styrelse vara en fördel för både holdingbolaget och lärosätet genom att holdingbolagets utveckling kan bli än mer integrerad med lärosätets strategi jämfört med att ha en externt rekryterad ordförande.

Nationellt finansieringsbolag

Slutbetänkandet föreslår ett nationellt finansieringsbolag med ansvar för den investeringsverksamhet som idag bedrivs i holdingbolag vid svenska lärosäten. Karlstads universitets Holding AB har inte bedrivit någon investeringsverksamhet beroende på bristande kapital, för att kapitaltillskott inte varit möjligt, men också för att det inte behövts då det finns aktörer som har den rollen i det regionala innovationssystemet.

Kau anser att denna typ av investeringsverksamhet bör bedrivas nära innovatörer och entreprenörer runt om i hela Sverige eftersom det är oftast är lokalt/regionalt de största drivkraft-

terna finns, speciellt i tidiga investeringskedan. Sammanfattningsvis förordar vi inte ett nationellt finansieringsbolag utan menar att tidiga investeringsbeslut bör hanteras lokalt/regionalt där drivkraften finns.

Däremot anser Kau att det finns behov av ett nationellt servicebolag som alla holdingbolag kan dra nytta av. Ett sådant bolag skulle kunna tillhandahålla tjänster och kompetens som alla holdingbolag kunde utnyttja via avtal för att på så sätt erbjuda bättre och mer likvärdiga förutsättningar för alla holdingbolag. Den kompetens som detta bolag skulle kunna erbjuda kan vara kopplat till t ex affärsjuridik, IPR, EU-finansiering (European Innovation Council) och investeringsstrategier. Dessa kompetenser skulle i sin tur kunna köpas in av det nationella servicebolaget från de holdingbolag som besitter sådan kompetens eller från andra kommersiella aktörer. Etableringen av ett sådant servicebolag bör med fördel genomföras i nära dialog med FUHS (Föreningen universitetsholdingbolag i Sverige).

I detta ärende har Johan Sterte beslutat och Håkan Spjuth varit föredragande. Thomas Blom, prorektor, Margareta Friman, prorektor, Anne-Christine Larsson Ljung, universitetsdirektör, och Barsha Yilmaz, studentkårens ordförande, har varit med om den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Johan Sterte

Håkan Spjuth